

Отже, ретроспективний аналіз профільної диференціації надає можливість визначити історико-педагогічні передумови становлення та розвитку профільного навчання та дозволяє дійти висновку; що сучасна профілізація суттєво відрізняється від так званого “виробничого навчання”, яке у багатьох випадках обмежувало можливі професійні плани випускників шкіл; вона відбувається у принципово іншій освітній парадигмі – особистісно орієнтованій. Профільне навчання коригує зміст загальної середньої освіти за принципами диференціації та варіативності, що підвищує її соціально-економічну значущість, забезпечує інтеграцію освітніх та предметних галузей, їх спрямованість на життєве та професійне самовизначення випускників шкіл. Проте впровадження нового передбачає ґрунтовні знання позитивного й негативного досвіду за попередній період. Це надасть можливість уникнути багатьох помилок та врахувати досягнення попередників.

Література

1. Аверичев Ю.П. Об ориентации школьников на рабочие профессии // Советская педагогика. – 1972. – №6. – С. 64-71.
2. Концепція профільного навчання в старшій школі // Завуч. – 2004. – № 16 (2002). – С. 14-24.
3. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2008. – 340с.
4. Корсак К. Як Європа профілює старшу середню школу // Завуч. – 2004. – № 16 (2002). – С. 25-33.
5. Педагогическая энциклопедия В 4т. / Гл. ред. И.А.Каиров, Ф.Н.Петров. – Т. 2. – М.: Советская энциклопедия, 1965. – 912с.
6. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С.Рапацевич. – Мн.: Соврем. Слово, 2005. – 720с.

Т.Д. Сидоренко

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

В статье раскрыта возможность внедрения новых форм работы с будущими учителями, которые бы способствовали “насыщению” ее элементами творчества.

In article is revealed possibility of the introducing the new forms of the work with future teacher, who promoted “saturation” her(its) element creative activity.

У наш час учителя визнано “основною рушійною силою відродження та створення нової національної системи освіти”, “довіреною особою суспільства, якій воно довіряє найдорожче – своїх дітей” [4]. Слід зазначити, що вся педагогічна класика оцінює особистість учителя як вирішальний чинник виховання молоді.

Реалії сучасного життя (технократизація суспільства, прискорення соціальних ритмів, зростання потоку соціальних подразників) характеризуються зростанням психічної напруги, емоційним голодом, актуалізуються страхи, сумніви, переживання і т.ін. Особливо сприятливі до цієї взаємодії діти в силу своєї чуттєвості. Крім того, зростає кількість дітей соціально знедолених, з послабленим здоров’ям. Таким чином, перед вчителем постає завдання нейтралізації або компенсації у процесі спілкування вказаних негативних факторів, розвитку здібності до рефлексії, емпатійного сприймання дітей.

Ще Платон писав, що посада “вчителя набагато вагоміша за найвищі посади в державі” [5, с.241]. К.Д.Ушинський стверджував, що у вихованні все повинно базуватися на особистості вихователя, “оскільки виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості” [7, с.39]. О.В.Духнович називав учителя сіячем, що “засіває зерном добру ниву; якщо він посіє там пшеницю, пшениця і вродить, а якщо посіє кукуль, то що інше зійде, як не кукуль?” [2, с.518].

Наявність творчих здібностей у вчителя адекватна соціально-педагогічним реаліям сьогодення. Суспільство проголосило пріоритет конкретної людини, особистості творчої, активної. Творчий підхід до педагогічної діяльності є провідною характеристикою як колективу, так і кожного його члена. “Творчість – продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства і виховання людини” [1, с. 326]. Природно виникає питання про сутність категорії “педагогічна творчість”. С.У.Гончаренко в українському педагогічному словнику дає таке визначення: “Педагогічна творчість – оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання. Педагогічна творчість стосується різних сторін діяльності вчителя – проведення навчальних занять, роботи над організацією колективу учнів відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей учня, вироблення стратегії і тактики

педагогічної діяльності з метою оптимального виконання всебічного розвитку особистості” [1, с.326].

Актуальність дослідження полягає в гострій потребі суспільства в тому, щоб його члени навчилися адаптуватись до швидких соціально-економічних змін. Розкриття творчого потенціалу людини та виявлення її потенційних можливостей має надзвичайне значення для людини, її знаходження свого місця в світі. Тому, якщо в процесі підготовки спеціалістів у педагогічному навчальному закладі у майбутніх вчителів сформується потреба у цілеспрямованому і систематичному самовдосконаленні себе як творчої особистості, на основі усвідомлення значення творчого потенціалу в житті людини, ролі творчого педагогічного процесу у формуванні творчої особистості учня та розвитку його потенційних можливостей, можна буде говорити про високий рівень формування готовності до творчої діяльності. Таким чином, одним із завдань професійної підготовки майбутнього вчителя є оволодіння вмінням допомагати своїм вихованцям відкривати власний творчий потенціал, який стане в майбутньому джерелом саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження довів, що існують різні класифікації педагогічної творчості. На думку І.П.Раченко, педагогічна творчість – активний процес, спрямований на пошук більш сучасних форм навчально-виховної роботи, успішне вирішення педагогічних проблем, покращення якості навчання та виховання [6, с.79].

Т.В.Фролова визначає педагогічну творчість як “завжди нове стосовно того, що вже є, що склалося; пошуки вчителем засобів розвитку своїх вихованців та самого себе, подолання професійних стереотипів, осмислення наукової інформації” [8, с.20].

Дослідження з психології творчості, педагогічної творчості (Т.В.Кудрявцев, Н.В.Кузьміна, Ю.Н.Кулоткін, В.А.Кан-Калік, М.О.Лазарєв, Н.Д.Нікандров, С.О.Сисоєва, Г.С.Сухобська та ін.) створюють передумови для розуміння та осмислення творчої природи педагогічної праці. Основою такої діяльності вчителя є творчі здібності, розвитку яких у процесі професійної підготовки сприяє формування творчих умінь та навичок.

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури зроблено висновок, що дослідженню проблеми підготовки вчителів до творчої педагогічної діяльності приділяється належна увага. Разом з тим, поняття “педагогічна творчість” трактується неоднозначно, що істотно позначилося на вирішенні проблеми форм готовності

майбутніх вчителів до неї. Педагогічна творчість розглядається з точки зору оптимізації навчально-виховного процесу (Ю.К.Бабанський, В.А.Кан-Калік, М.М.Поташник, Л.І.Рувинський), як цілісний процес професійної реалізації і самореалізації педагога (С.О.Сисоєва), як інтегративна якість особистості (З.С.Левчук, Л.М.Лузіна), як критерій якісного становлення особистості вчителя (Н.В. Кичук).

В.І.Загвязинський, спираючись на праці В.А.Сластьоніна та Л.Ф.Спіріна, зазначає, що формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості досягається шляхом просування студента через проміжні етапи на більш високі рівні, а саме: інтуїтивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий. [3, с.14].

Мета даної статті полягає в пошуку форм роботи, що сприяють активізації творчої діяльності студентів, формуванню їхньої педагогічної позиції й стилю діяльності, виробленню професійних умінь, а також закріпленню впевненості у правильності вибору професії.

Педагогічна творчість – це така діяльність, коли у педагога з'являється потреба працювати нестандартно, на основі останніх досягнень науки та практики, сучасних вимог суспільства, коли він створює особистий досвід, удосконалює свою майстерність. Для вчителя, який бажає стати майстром, необхідно передусім усвідомити свою діяльність як творчість.

Під час проходження педагогічної практики ми спробували впровадити нові форми, які б сприяли “насиченню” її елементами творчості:

1. Конкурс майстерності майбутніх учителів, “круглий стіл” та ін.
2. Робота творчої майстерні вчителя.
3. Диференційовані консультації з різних аспектів педагогічної діяльності вчителя для студентів з різним рівнем підготовки, їхніми педагогічними здібностями, особистісними якостями.
4. Творчі завдання студентам з проблеми, що розглядається.

З метою перевірки вищезгаданих припущень нами був проведений експеримент, у якому брали участь дві групи студентів IV курсу педагогічного факультету. Він був здійснений на базі школи №115 м. Кривого Рогу. Перед студентами були поставлені завдання:

- вдосконалення виховних умінь і навичок;
- формування гуманістичної педагогічної позиції;
- виявлення творчості в педагогічній діяльності.

педагогічної діяльності з метою оптимального виконання всебічного розвитку особистості” [1, с.326].

Актуальність дослідження полягає в гострій потребі суспільства в тому, щоб його члени навчилися адаптуватись до швидких соціально-економічних змін. Розкриття творчого потенціалу людини та виявлення її потенційних можливостей має надзвичайне значення для людини, її знаходження свого місця в світі. Тому, якщо в процесі підготовки спеціалістів у педагогічному навчальному закладі у майбутніх вчителів сформується потреба у цілеспрямованому і систематичному самовдосконаленні себе як творчої особистості, на основі усвідомлення значення творчого потенціалу в житті людини, ролі творчого педагогічного процесу у формуванні творчої особистості учня та розвитку його потенційних можливостей, можна буде говорити про високий рівень формування готовності до творчої діяльності. Таким чином, одним із завдань професійної підготовки майбутнього вчителя є оволодіння вмінням допомагати своїм вихованцям відкривати власний творчий потенціал, який стане в майбутньому джерелом саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження довів, що існують різні класифікації педагогічної творчості. На думку І.П.Раченко, педагогічна творчість – активний процес, спрямований на пошук більш сучасних форм навчально-виховної роботи, успішне вирішення педагогічних проблем, покращення якості навчання та виховання [6, с.79].

Т.В.Фролова визначає педагогічну творчість як “завжди нове стосовно того, що вже є, що склалося; пошуки вчителем засобів розвитку своїх вихованців та самого себе, подолання професійних стереотипів, осмислення наукової інформації” [8, с.20].

Дослідження з психології творчості, педагогічної творчості (Т.В.Кудрявцев, Н.В.Кузьміна, Ю.Н.Кулоткін, В.А.Кан-Калік, М.О.Лазарев, Н.Д.Нікандров, С.О.Сисоева, Г.С.Сухобська та ін.) створюють передумови для розуміння та осмислення творчої природи педагогічної праці. Основою такої діяльності вчителя є творчі здібності, розвитку яких у процесі професійної підготовки сприяє формування творчих умінь та навичок.

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури зроблено висновок, що дослідженню проблеми підготовки вчителів до творчої педагогічної діяльності приділяється належна увага. Разом з тим, поняття “педагогічна творчість” трактується неоднозначно, що істотно позначилося на вирішенні проблеми форм готовності

майбутніх вчителів до неї. Педагогічна творчість розглядається з точки зору оптимізації навчально-виховного процесу (Ю.К.Бабанський, В.А.Кан-Калік, М.М.Поташник, Л.І.Рувинський), як цілісний процес професійної реалізації і самореалізації педагога (С.О.Сисоєва), як інтегративна якість особистості (З.С.Левчук, Л.М.Лузіна), як критерій якісного становлення особистості вчителя (Н.В. Кичук).

В.І.Загвязинський, спираючись на праці В.А.Сластьоніна та Л.Ф.Спіріна, зазначає, що формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості досягається шляхом просування студента через проміжні етапи на більш високі рівні, а саме: інтуїтивний, репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий. [3, с.14].

Мета даної статті полягає в пошуку форм роботи, що сприяють активізації творчої діяльності студентів, формуванню їхньої педагогічної позиції й стилю діяльності, виробленню професійних умінь, а також закріпленню впевненості у правильності вибору професії.

Педагогічна творчість – це така діяльність, коли у педагога з'являється потреба працювати нестандартно, на основі останніх досягнень науки та практики, сучасних вимог суспільства, коли він створює особистий досвід, удосконалює свою майстерність. Для вчителя, який бажає стати майстром, необхідно передусім усвідомити свою діяльність як творчість.

Під час проходження педагогічної практики ми спробували впровадити нові форми, які б сприяли “насиченню” її елементами творчості:

1. Конкурс майстерності майбутніх учителів, “круглий стіл” та ін.
2. Робота творчої майстерні вчителя.
3. Диференційовані консультації з різних аспектів педагогічної діяльності вчителя для студентів з різним рівнем підготовки, їхніми педагогічними здібностями, особистісними якостями.
4. Творчі завдання студентам з проблеми, що розглядається.

З метою перевірки вищезгаданих припущень нами був проведений експеримент, у якому брали участь дві групи студентів IV курсу педагогічного факультету. Він був здійснений на базі школи №115 м. Кривого Рогу. Перед студентами були поставлені завдання:

- вдосконалення виховних умінь і навичок;
- формування гуманістичної педагогічної позиції;
- виявлення творчості в педагогічній діяльності.

Експеримент було здійснено у кілька етапів. На діагностичному етапі вивчався рівень сформованості в студентів названих умінь (оцінювали експерти по 5-бальній системі). Отримано такі результати в експериментальній і контрольній групах (відповідно): – уміння планувати виховну роботу з урахуванням інтересів і потреб класу – 3,3; 3,2 бали; проводити конкретні виховні справи – 3,9; 3,7 бали; використовувати в роботі досвід народної педагогіки – 3,6; 2,3 бали; створювати для учня ситуацію успіху – 3,6; 2,7 бали; вивчати й раціонально використовувати передовий педагогічний досвід – 3,6; 3,5 бали. Виявлений досить низький рівень зазначених умінь вимагав необхідності організації спеціальної роботи зі створення досвіду навмисного, керованого формування їх у студентів.

На наступному, операційному етапі, було проаналізовано результати експертної оцінки, здійснено їх порівняння із самооцінкою студентів і визначено шляхи їхнього подальшого вдосконалення.

Початком реалізації експерименту стало проведення конкурсу майстерності майбутнього вчителя, мета якого – дати студентам установку на творчість, на гуманістичний стиль спілкування й розкриття своїх потенційних можливостей. Дві команди майбутніх учителів показали свої знання й ерудицію; уміння спланувати виховну роботу відповідно до завдань, що постають перед класом, по його характеристичі, і провести гру з дітьми; показали свою педагогічну позицію, комунікативні й організаторські здібності, артистизм у вирішенні педагогічних ситуацій; продемонстрували прикладні вміння й можливість застосування у виховній роботі досвіду народної педагогіки.

Вважаємо, що конкурс, проведений в подібній формі, стимулював студентів до підвищення рівня педагогічної культури, розвивав прагнення до самовдосконалення й самореалізації.

Результативною формою в нашій роботі стала творча майстерня вчителя. Заняття майстерні проводили вчителі на базі цієї ж школи.

До початку занять ми попросили студентів подумати, чому б вони хотіли навчитися у творчій майстерні. Було вирішено зупинитися на проблемах:

- культура взаємин учителя та учнів;
- виховні можливості уроку;
- позаурочна виховна робота з дітьми;
- педагогічна творчість учителя як умова його успіху.

Заняття майстерні проходили в сприятливих умовах. Студенти відчували щире прихильність старших колег, готовність поділитися з ними своїм багатим педагогічним досвідом. Лекція вчителя-майстра супроводжувалася демонстрацією матеріалів з “педагогічної скарбнички”, “програванням” найбільш удалих прийомів роботи як у плані викладання предмета, так і в плані спілкування з дітьми, способів установалення контактів з учнями та їхніми батьками. Студенти ставили питання, розповідали про складні педагогічні ситуації, з якими їм довелося зустрітися, і спільно шукали позитивні шляхи їх вирішення; ділилися першими педагогічними вдачами й знахідками. Важливо відзначити той факт, що вчителі, які вели нашу майстерню, були дуже різними за стилем своєї діяльності, за характером й темпераментом, що, на наш погляд, допомагало майбутнім учителям у пошуку й виробленні власного, індивідуального стилю діяльності. М’яка, доброзичлива, дуже емоційна Катерина Іванівна, що “завойовує” серця дітей своєю ерудицією, внутрішньою й зовнішньою культурою, сердечним і чуйним ставленням до проблем кожної дитини, і зовні сувора, рішуча, рвучка Людмила Володимирівна, що уміє так розкрити тему, що на її уроках “розмовляють” наймовчазніші учні й “тугодуми”, а ще вона щоліта йде з хлопцями в походи, надаючи перевагу тому, що вона буде “будувати містки” своїх взаємин з “важкими” учнями поза шкільним класом.

Творчість, високий професіоналізм, інтелігентність, відданість справі стали наочним зразком педагогічної діяльності для майбутніх учителів.

Крім “аудиторних” занять творчої майстерні використовувалися й інші форми знайомства з досвідом вчителя-майстра:

- ознайомлення з навчальним кабінетом, його обладнанням, методичним фондом;
- відвідування уроків і позаурочних виховних заходів з їх наступним колективним аналізом;
- індивідуальні бесіди із проблем, що виникають у процесі практичної діяльності майбутніх учителів.

Отримані результати дозволили констатувати, що готовність майбутнього вчителя до педагогічної творчості – це його потенційна здатність до здійснення творчої педагогічної діяльності, яка формується в процесі спеціально організованої професійної підготовки і зумовлена рівнем розвитку професійних і особистісних якостей майбутнього вчителя, які сприяють успішній творчій педагогічній

діяльності.

Наші спостереження показали, що дана форма роботи сприяє активізації творчої діяльності студентів, формуванню їхньої педагогічної позиції й стилю діяльності, виробленню професійних умінь, а також закріпленню впевненість у правильності вибору професії.

Література

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Духнович М.И. Народная педагогика в пользу училищ и учителей сельских // Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. – К.: Рад.школа, 1961. – С.518-519.
3. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителя. – М.: Педагогика, 1987. – 159с.
4. Концепція національного виховання // Освіта. – 1994. – 26 жовтня.
5. Платон. Сочинения: В 3-х т. – Пер. с древнегреческого. – М.: Мысль, 1972. – Т.3. – 687с.
6. Раченко И.П. Принципы научной организации педагогического труда. – К., 1989. – 160с.
7. Фролова Т.В., Степанов С.Ю. Развитие педагогического творчества в школе // Сов. педагогика. – 1991. – №6. – С.20-25.
8. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання // Вибр. пед.тв.: У 2-х т. – К.: Рад. Школа, 1983. – Т.1. – С.192-472.

К.О.Делюкіна

ВИДИ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОНІТОРИНГУ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КАДРІВ

В статье рассматриваются виды и основные характеристики мониторинга подготовки современных экономических кадров.

This article describes types and main characteristics of monitoring of contemporary economical staff.

Сучасний освітній менеджмент базується на запровадженні діагностичних методів і технологій збирання й опрацювання отриманої інформації. Для прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, що відповідають реальному станові функціонування й прогнозування розвитку об'єкта управління – учня, студента, навчального закладу чи системи освіти загалом, необхідна об'єктивна та вірогідна інформація про різні аспекти їхньої діяльності. Тому для розв'язання зазначених проблем останнім часом управлінцями різних